

AZ UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG ZSINATI FŐTANÁCSÁNAK
SEPT. 4., 5., 6. NAPJAIN DICSÓ-SZENT-MÁRTONBAN TARTOTT
GYÜLÉSE.

MLGS. DÁNIEL GÁBOR FŐGONDNOK UR MEGNYITÓ-BESZÉDE.

Méltóságos és föltisztelendő Zsinati közgyűlés!

Ujból összegyűltünk szent vallásunk érdekében zsinati gyűlésünk megtartására.

Zsinati gyűléseink létezésünknek bizonyos jelül szolgálnak, mert színről-szinre láthatjuk azon egyéneket, kik hitelveinket hirdetik, kik felekezetünk ügyeit intézik, ugy azokat, kik vallásunk iránt buzgólkodnak, avagy érdeklődnek, de ezenkívül van egy megbecsülhetetlen sajtásága, mert alkalmat nyújt más felekezetbeliekkel való érintkezésre.

Nagy súlyt fektetek én erre, mert, valamint magam cselekedeteit szeretem nyilvánosan eszközölni, annál nagyobb súlyt fektetek arra, hogy hitelveink nyilvánosan és más felekezetbeliek előtt is hirdettessenek, valamint arra, hogy más felekezetbeliek iránt viseltető felebaráti szeretetünknek jelét adhassuk.

Mi mindig tiszteletben tartottuk más felekezetek hitelveit, bárminő alakiségokban nyilvánult azoknak hirdetése, ép ugy megvárhatjuk a viszonzosságot azoktól, kiknek hitelveik a formában különböznek, mert a lényegben ugyis egyek vagyunk, a keresztyény felebaráti szeretet felöleli az egész emberiséget és minden felekezet sarkalatos alapja az erkölcs levén, ennek közvetítésére kell törekednünk és mennél erkölcsösebbek leszünk, annál vallásosabbak fogunk lenni.

Szép azon virányos mező, melyen különböző virágok alaki és színvegyülete kellemes összhangzása által gyönyörrel tölti el a szemlélőt, ily kellemes benyomást teszen reám nézve, midőn különböző felekezetbeliek testvéri egyetértésben élnek és vállvetve törekednek egyes vidékek jólétének előmozdítására.

Valamint az emberiség különböző nemzetiségekre oszlik, ugy felekezeti tekintetben is megvannak az osztályok.

Ilyen a mi felekezetünk, melynek tagjai a vallásos buzgóságnak hitelveink szerinti hirdetése és követésén kívül hivatva vannak annak szellemi és anyagi ügyeit intézni, gondoskodni az erkölcsben való nevelésén kívül a fiatalság oktatására és azon hajlékokról, melyekben ez eszközöltetik, ugy lelki pásztoraink kiképzéséről.

Nem kis feladat ez főkép reánk nézve, kiknek száma oly cse-

kély a közelben, hogy erőt és támogatást Albion földén, vagy az Ozeánon túl élő hitrokonainktól kell olykor nyernünk.

Azonban ezekkel való érintkezésünk ideje egy századot alig mul felül, a segítyezés pedig évtizedek szüleménye.

És ha szintén én erre nagy sulyt fektetek, nem annyira anyagi, mint szellemi tekintetben, mert kétségen kívül előnyös mivelte és szabadelvü nemzetekkel felekezeti egybeköttetésben lenni, mely kihat némileg nemzeti életünkre is, de az erőt minden körülmények között magunkba kell fejlesztenünk és ezáltal önállásunkat biztosítani.

Ezt követték elődeink századok óta és ha egyházunk terebélyes fájának egykor messze terjedett ágait a viharok megcsonkították, annak töizsét megingatni képesek nem voltak, mert annak gyökerei, őseink véréből áztatott földében oly mélyen hatottak, hogy táplálva a hazaszeretet melegével, a vallásos buzgósággal, az áldozat készségével, daczolt a zordon idők fergetegével.

Reményünket a multból kell meritenünk, nem kell jövönk biztosítására új utat keresnünk, megjelölték azt nekünk elődeink.

Mi más felekezetheliek iránti tisztelettel és felebaráti szeretettel való viselésen kívül nem sokkal tartozunk, azok elvégezik maguk ügyeiket, de nekünk kötelességünk egyházunkat támogatni nem csak; de megadni azon eszközöket, melyek fennállását a kor igényeinek megfelelőleg biztosítják, mert nem szabad nekünk figyelmen kívül hagyni azon fejlődést, mely az újabb kor és a civilizatió szüleménye.

És ebből kifolyólag áldozatkésztségünknek kiapadni nem szabad, nekünk úgy kell tekinteni egyházunkat, mint egy családöt, magunkat mint családi tagokat, kiknek kötelessége teltségéhez képest a közös kiadásokhoz járulni, különben így volt ez ezelőtt is, ezen érzés vezette azon hitrokonainkat, kiket a sors családi tagokkal nem áldott meg, midön egyházunkat úgy tekintve, mint családjakat, jelentékeny vagyont hagytak egyházunkra. Legyen áldott mindazoknak emléke és ezen érzés táplálja a hasonló helyzetben levök kebleit.

Minekutánna az egyenlőség elve kihirdettetett, a föld szabadabb tétetett és leveretett azon bilincs, mely népünk egy részét ahoz füzte, a közterhek hordozása általánossá tétetett, méltóan vethetném fel azon kérdést, vajjon nem jött-e el azon idő, midön az egyházi pótdóról már legalább gondolkozni kellene, nem szándékom ezen kérdés felvetésénél ez alkalommal vitát előidézni, csak utalva más felekezetek hasonló eljárásaikra jött ezen gondolatom, másfelöl a mutatkozó szükségletek is ösztönöztek ennek megemlítésére, mert egyházunk tagjai ezen módozattal anyagi erejekhez képest általánosan bevonatnának annak fentartási költségeibe és pedig oly elemek, melyek önkéntes adományaikkal alig járulnak közszükségeink fedezésére.

Zsinati közgyüleményeink bizonyos illetséget keltenek fel bennünk, ez nálam még fokozódik. Mert ezen helyen töltöttem fiatal éveim egy részét, itt kezdettem tanulásomat egyházi férfiak felügyelete alatt, itt választották 1820. jul. 1 én tartott zsinati felejthetetlen atyámat főgondnoknak, itt nyugosznak kedves szülemény porladozó részei a családi sirboltban, ezen illetség benyomása alatt atyafiságos

érzéssel üdvözlöm ezen szent gyülekezetre egybesereglett hitrokonnaimat, kívánva, hogy tanácskozásainkat azon egyetértés vezérelje, mely nekünk sajátságunk és ennek szelleme által áthatva intézzük ez alkalommal is ügyeinket egyházunk előmenetelére és hasznára, merítsünk a bekövetkező szertartásokból újabb, meg újabb erőt, buzgóságot, erősbülést meritünk a hitrokoni barátság, családias érzés és felretéve a magánérdeket, tanácskozásainkban egyedül vallásunk érdeke lebegjen szeméink előtt.

Ezzel ezen zsinati közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

AZ EGYHÁZI KÉPV. TANÁCS JELENTÉSEI.

I. Püspöki jelentés.

Méltóságos és Főtisztelendő Zsinati Főtanács!

Midőn Isten kegyelméből tizenegyedik évi jelentésemet ezennel megteendő vagyok, mindenek előtt hódoló tisztelettel hozom tudomására zsinati főtanácsunknak Urunk, Királyunk Ó Felségének vallásközönségünk iránt újlag tanusított azon legmagassabb kegyét, mely szerint mult Főtanácsunk óta gagyí Ecclesiánknak templom építésre 100 frtot, magyar-zsákodi Ecclesiánknak iskola építésre szintén 100 frt és így együtt 200 frt kegy-adományt méltóztatott magán pénztárából a legkegyelmesebben engedélyezni. Ez összegeket esperes afia utján illető helyeikre juttattam.

1. Belső emberek változása:

a) Lelkészeknek rendeltettek: Pál Ferencz I. jelölt Recsenyédre, Deák Miklós I. jelölt Sepsi-Körispatakra, Gálfalvi Sámuel, szt.-miklósi I. Sárdra, Végh Mihály I. jelölt Ravába, Göncz Károly, tarcsafalvi I. Szt.-Miklóstra. Vaska Béla, lelkészi minősültségü községi tanító Toroczkon, Sepsi.-Szentkirályba, Ürmösi Sándor I. jelölt Tarcsafalvára. És így ez évben 5 lelkészjelölt nyert alkalmaztatást. Ezek mellett egy végzett lelkész növendéket Ajtay Jánost hodmezővásárhelyi I. egyházunkba segédlelkészeknek rendeltem ki.

b) Iskola-mestereknek, illetve énekvezéreknek rendeltettek: Fodor Ferencz, csegezi ifju, Bethlen-Szentmiklóstra, Szász Ferencz 3 ad éves képezdei növendék Korondra, Szabó Mózes, h.-szt.-páli községi tanító ugyancsak szentpáli ecclesiánkba. A két előbbi a néptanítói oklevélnek utólagosan leendő megszerzése feltétele mellett. Megemlítem itt azt is, hogy toroczkói ecclesiánk és azon község között a községi iskolára nézve fennálló viszonynál fogva, a tanítók kinevezése szintén püspökségünk hatáskörébe tartozván, Vaska Béla másodtanítónak onnan általam lelkészszé lett elrendelése következtében megüült ezen másodtanítói állomásra csak a napokban Derzsi Domokos, gagyí községi néptanítót neveztem ki.

c) Szolgálatban levő belső embereink közül halál által ez évben

elvesztettük Deák Dénes bordosi lelkész afiát; nyugalomba léptek: Árkosi Dénes ravai, Farkas József s.-szentkirályi lelkész és Tóth Ferencz h.-szentpáli isk. mester afiai és állomásáról eltávozott Kerkes József b.-szentmiklósi isk. mester.

d) Ürességben vannak: a szőkefalvi, bordosi és abrudbányai lelkészi hivatalok. A két előbbit a csekély jövedelem miatt nehéz betölteni. Utóbbi csak közelebről jött ürességbe, Barabás Ábel lelkész afiának a temesvári állami főreáltanodához tanárnak lett kineveztetése következtében. Továbbá a szt.-benedeki már több idő óta és a h.-karácsonfalvi isk. mester állomások. De ez utóbbiban, mint már máskor is említettem, az isk. mesteri teendőkről gondoskodva van nyug. lelkész Siménfalvi Sándor afia személyében. Az előbbit előbb-utóbb — meggyőződésem szerint — egyesíteniünk kell a lelkészi állomással, mely magára szintén gyengén van javadalmazva. A két fizetést egyesítve egy tisztességes lelkészi állomást lehet fenntartani s ez annál indokoltabb, mert Szt.-Benedeken állami iskola van. Tehát a vallástanításon kívül ott egyébről amugy sem kell gondoskodni s ezt lelkész afia is elvégezheti.

2. A lelkészi szigorlatot ez évben Ürmösi Sándor, Fekete Domokos és Gyöngyösi Lajos l. jelöltek, előbbi kettő jó, utóbbi elégséges eredménnyel tették le.

3. Az anyakönyvi és népesedési kimutatások szerint egyházzunkban az 1886-ik évben:

A) Kereszteltetett	a) fiu	1136.
	b) leány	1061.
	Együtt:	2197 új szülött.

128-al kevesebb, mint 1885-ben. Ebből házasságon kívül 214, 38-al kevesebb, mint a megelőzőtt évben.

B) Konfirmáltatott	a) fiu	404.
	b) leány	435.
	Együtt:	839.

28-al több, mint 1885-ben.

C) Összeeskettetett	a) mentvényvel	213.
	b) hirdetéssel	325.
	Együtt:	538.

126 párral kevesebb, mint 1885-ben.

D) Meghalt	a) férfi nemből	772.
	b) nőnemből	746.
	Együtt:	1518.

154-el kevesebb, mint 1885-ben.

E) Átállott hozzánk	289.
„ tőlünk más vallásra	50.

E szerint több jött hozzánk 239-el, mint a mennyi tőlünk más vallásra tért.

F) A lélekszám 1886-ban tesz	57,516.
„ „ 1885-ben volt	56,879.

E szerint az évi gyarapodás 637; a minek, tekintettel arra, hogy a

szülöttek 679-el mulják felül a meghaltakat s átállások útján is 239-el gyarapodott egyházunk; tényleg 918-nak kellene lenni.

Tizenegy évi gyarapodás, mióta e helyen lenni szerencsés vagyok 4349 lélek.

4. Egyház-látogatást ez évben csak budapesti ecclesiánkban tartottam; melyet számban úgy mint vagyonilag, gyarapodó állapotban találtam. De az előtte álló nagy feladatot tekintve, azért mégis mindnyájunk kiváló gondját és áldozatkészségét igényli.

Nem mulaszthatom el ennél fogva ez alkalommal is föl hívni rá egész vallásközönségünk s különösen azon egyes hitrokonaink és ecclesiáink figyelmét, a kik és a melyek még eddig semmivel sem járultak a célbavett templom-építés költségeihez. Ha nem is birt a vizsgálat hivatalos jellegével, mindazáltal a mult év szeptember 19-én örömmel jegyzem fel h.-almási ecclesiánk által temploma 100 éves fennállásaju bileumául rendezett ünnepélyen főgondnok mlts Gániel Gábor ural történt együttes részvétünket. A mellett hogy ottani megjelenésünkkel e virágzó ecclesiánk ritka szép templomi ünnepélyében részt vehettünk, egyszersmind alkalmunk volt homorodmenti ecclesiánk nagyobb részét megszemlélni s ottani hiveinkben élő buzgóságukról, egyházunkhoz és szent vallásunkhoz való ragaszkodásukról személyesen is meggyőződni.

5. Angol unitárius testvéreink, kiknek segélyét a londoni Manchester New Collegiumban ez idő szerént Csifó Salamon lelkész növendékünk élvezi, a mult évben is megküldötték budapesti ecclesiánk számára az általok ígért évi segélyt. Sőt tisztelendő Ierson Henrik titkár úr a toroczkói tüzvész alkalmából még 130 font sterlinget gyűjtött és küldött el nekem, annak a szükséghez képest leendő felhasználására. Nem akarok magamnak azzal hizelegni, hogy a titkár úr ezen szivességgel viszonzni akarta az Essex Hall költségére általam gyűjtött és küldött 100 font sterlinget, mert angol testvéreink irántunk folyton nyilvánuló áldozatkészsége egyáltalán nincs arra alapitva, hogy tőlünk bármely hasonló áldozatkészségre számítnának, sőt azt nem is várják, ismerve jól a mi anyagi helyzetünket. Mindazáltal mégis némi megnyugvásomra szolgál és szolgálhat mindazoknak, kik felhívásomra szivesek voltak engem megsegíteni abbéli törekvésomben, hogy valamely úton mi is kifejezhessük angol testvéreink iránt érzett tartozásunkat. S a mint látszik, erre igen alkalmas volt az Essex-Hall költségeihez bár szerény mértékben való hozzájárulásunk. A mi az Ierson által küldött 130 font sterling felhasználását illeti, a mi a mi pénzünk szerint 1638 frtot tesz, ebből 1130 frtot toroczkói ecclesiánknak, 508 frtot pedig hodmezővásárhelyi l. ecclesiánknak juttattam; mely utóbbiban ottani hiveink a vizáradás által szintén tetemes kárt vallottak.

Amerikai testvéreink is budapesti ecclesiánk számára az évi segélyt szintén elküldötték. Sőt Fretwell barátunk buzgolkodása és az ő útján onnan is kaptam a napokban szintén a toroczkói tüzvész czimén gyűjtött segélyül 325 frt 60 krról szóló utalványt, a mit 324 frtban értékesitettem. Ez összegben Richmond Károlina kedves hit-

rokonunk adománya 250 frt. Szép példája a női vallásos buzgóságnak és áldozatkészségének! A mint Fretwell barátunk írja, ez összeghez további gyűjtéseket is fog eszközölni s azt szintén el fogja küldeni. — Ezért a fennebbi 324 frtot még nem is osztottam ki.

6. A b. e. báró Baldácsy Antal féle prot. alapítvány közgyűlésében ez évben is személyesen részt vettem Hajós János, min. tanácsos afiával, mint vallásközönségünk részéről meghatalmazott társammal. Ez alapítvány évi osztaléka 2500 frt a mi a zs. főtanácsunk egyik legkedvesebb tárgya lesz.

7. Három évi országgyűlési képviselői megbízatásom, melynek elvállalására egyházi Főtanácsunktól annak idejében engedélyt nyertem volt, a közelebbi múlt juniushoz lejárván, a további jelöltséget nem fogadtam el. S bár e miatt püspöki teendőimben a lefolyt 3 év alatt is, tudtommal, mulasztást nem követtem el; talán még használtam is valamit ez állásomban is, mindazáltal jelenleg már egészen vissza lévén adva egyházunknak, gyenge erőmet és tehetségemet kizárólag ennek ügyeinek szentelhetem.

8. A mint már fennebb említettem, szolgálatban levő belső embereink közül ez évben csak Deák Dénes bordosi l. afiát veszítettük el a halál által; de nyugalomban levő belső embereink közül szintén elhunytak még Hadnagy Pál ny. gálfalvi és Péterfi Sándor hévizi ny. l. afiai. Egyházi tanácsosaink közül pedig Egyed János és Kozma Endre afiait. Kísérje fájó részvétünk a hű szolgálókat s buzgó egyháztagokat e kegyeletes megemlékezésnél.

9. Közigazgatási, törvénykezési, pénz- és tanügyi állapotainkról az E. K. Tanács évi jelentéséből nyerend a mlts és főt. zsinati tanács további értesüléseket. Részemről csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az E. K. Tanács mindezekben teljes igyekezettel munkált azon, hogy egyházunk közjavát a múlt évben is előmozdítsa.

Azon nagyszámú tárgyak között, melyek jelen zsinati főtanácsunk bölcs elintézését várják, egy pár fontos javaslat is van; a belső emberek választásáról és rendeléséről, melyet évek óta sürget már a közohaj s ugyancsak a belső emberek felelősségéről. Ha megoldást nyernek, a mi óhajtandó, ezzel is egy nagy lépést teszünk egyházi törvényeink célba vett kodifikálásához. Házassági jogunk anyagi része is a vonatkozó perrendtartási szabályok módosításával s hiányosnak talált intézkedéseiben kipótolva, Kövály Mihály egyh. tanácsos afia által egy törvényjavaslatban együtt kidolgozva, már szintén a főpapi törvényszék előtt áll. A jövő évi egyházi főtanácson ez is tárgyalható lesz. Végül

10. habár szorosan véve nem tartoznék is e jelentésemhez, nem tehetem, hogy sajnálatomat ne fejezzem ki az iránt, hogy a vallás- és közoktatásügyi ministeriumnál ez idő szerint egyetlen-egy hitsorsosunk sincs alkalmazásban. Midőn 1868-ban a magyar ministerium megalakult, méltányosnak találtatván egyházunknak azon kifejezett óhajtása, hogy e ministeriumnál, mely specialiter vallás- és nevelésügyi kérdések elintézésére van hivatva, hitsorsosaink közül is legalább egy titkár alkalmaztassék, szerencsések voltunk ez állomásra

Buzogány Áron tanár afiának kineveztetését megnyerni, a ki az utóbbi időben osztálytanácsossá is lett s mind két állásában a mellett, hogy állami szolgálatának évek hosszú során át hűen megfelelt, egyházunk érdekében is jelentékeny szolgálatokat tudott tenni és tényleg is tett. De Buzogány Áron afia betegeskedése miatt — mindnyájunk sajnálatára — a jelen évben nyugalmaztatott s így, mint mondám, a cultusministeriumnál ma egy unitárius sincs. Nem mondok, hogy ehhez jogi kompetenciának lenne, de a méltányossági szempont mellett az állami közérdek is megkívánná, hogy e ministeriumnál legyen legalább egy unitárius is, a ki felmerülhető egyház-ügyi kérdéseinkben szakismerettel bírjon s felvilágosításokat tudjon adni. Ez alapon már többször kérelmeztem Nmgu Trefort Ágoston minister urnál, úgy tudom, hogy főgondnok úr ő mlga is tett ez irányban lépéseket. Azonban mindeddig még eredményhez nem jutottunk. S ennyiben ez ügyet is kötelességemnek ismertem a zsin. főtanácsnak becses tudomására hozni.

Isten segedelme és az ő világitó, buzdító és jóra vezető szent lelke kísérje tanácskozásainkat.

Kolozsvártt, 1887. aug. 29 én.

FERENCZ JÓZSEF,
unitárius püspök.

II. Közigazgatási, tanügyi és pénzügyi jelentés.

Midőn az E. K. Tanács sáfárkodásáról a méltóságos és főtisztelendő E. Főtanács előtt elszámol, örömmel jelezheti, hogy a kormányzat összes ágait illetőleg bár nem is fordultak elé feltűnő jelesek, kiváló eredmények; de a békés, zajtalan haladás számos jeleivel találkozunk.

Eklésiánk szellemi és anyagi életének tükre az esperesi vizsgálatok levén, az ezekről felérkezett jegyzőkönyvek adataira kiváló súlyt fektetett E. K. Tanácsunk, valamint a körüli közgyűlésekről felérkezett jegyzőkönyvekre. A felérkezett és tárgyalt adatokból megnyugvással jelenti E. K. Tanácsunk, hogy a vallásos erkölcsi élet nem hanyatlott, hitbeli afaiban az együvé tartozás érzete nem lazott; az ugynevezett vadházasságok körü hatóságaink közvetlen hatására egyre apadnak s rendes családi életté változnak át.

Az anyagiakban való viszonyainkat a közlendő adatok tüntetik fel:

Kolozs-dobokai kiskörünknek meg a püspöki vizsgálat alatt álló kolozsvári, budapesti, toroczkai, abrudbányai, verespataki, meg tordai eklésiánk vagyoni viszonyairól általán jelenthetjük, hogy azok a verespatakit, meg tordait kivéve anyagiakban is szépen gyarapszanak. A kivételes állapotban levő bölöni eklésiánkon kívül, melynek számadása főgondnok Dániel Gábor ő méltóságához adatott be, a jeleztük 7. körben levő összes eklésiánknak 1886. évi 37189 frt 98 kr rendes bevéte, eddigi bevételeket jóval meg-

haladja; de másfelől 32003 frt 20 kr. kiadásai-
 kat is jóval felülmulják, úgy, hogy míg a jelzettük évben a 7 kör-
 ben összes eklésiánk 4476 frt 92 krt gazdálkodtak meg, a megelő-
 ző években kevesebb bevétellel jelentékenyebb összegeket takarítottak
 meg csekélyebb évi bevételeikből.

Korunk áramlata, az életmód forcirozása eklésiáinkra is kihat,
 azok élete és háztartásai is egyre költségesebbekké válnak.

Templomaikat, a belső emberek lakait, iskolaházaikat a szerény
 igényü multból szerény, mondhatni szegényes állapotban vevén át,
 azok jó karba tétele, jó karban tartása sok költsékezést igényel.

E mellett az ország; terhek is szaporodnak; irt körben levő
 eklésiáink együtt 2845 frt 12 kr. egyenes adót fizettek; e mellett
 az egyenértékű adójuk is tetemes. A felérkezett kimutatásokból kü-
 lönösen feltűnő volt küküllő-köri eklésiáink egyenértékű adójának
 magassága. E. K. Tanácsunk békérvén a vonatkozó adatokat és ok-
 mányokat, úgy találta, hogy egyedül d.-szt.-mártoni eklésiánk van
 szabálytalanul terhelve; ez ügyben átirt az illető pénzügyi hatóság-
 hoz, kimutatván a szabálytalan megterhelhetetést; reméljük, hogy en-
 nek eredménye lesz. Nem mulaszthatja el azonban a méltóságos és
 főtisztelendő zsinati főtanácsot közvetlenebbül köri hatóságainkat kérni,
 illetve felhívni, hogy minden évben erre kiváló figyelemmel le-
 gyenek.

E nehézségek mellett is eklésiáink tisztességes összeget gaz-
 dálkodtak meg s csak felső fejtér körben 3, s küküllő körben öt ek-
 lésiánk tett csekély túlköltést.

Irt eklésiáink törzs-vagyona:

Tőkében	126504 frt 31 kr.
Magtári gabonában . . .	27219 véka.
Magtári pénzben	6787 frt 57 kr.

Kénytelen bevallani E. K. Tanácsunk, miszerint eklésiáink tőke-
 pénzeinek kezelése még máig sincs az 1885. évi főtanács által 50
 szám alatt megállított törvény szerint kezelve; mely eklésiák szám-
 adásaiból azt látta E. K. Tanácsunk, hogy ujabban adattak ki köl-
 csönök a hivatolt törvény ellenére; azokat megsemmisítette s a köl-
 csönök visszafizetését elrendelte,

Mivel az 50 forintnál nagyobb kölcsönökről szóló kötvények
 átalakítása, telekkönyvi bekebelezése sok költsékezéssel jár, azt, vala-
 mint az 50 frtnál kisebb tőkék felhajtását egyre sürgette ugyan, de
 szigorubb rendszabásokat még nem tartotta tanácsosnak alkalmazni,
 különösen most, midőn a mezőgazdasági productumoknak oly alant-
 as árak van.

Tőkéiknek pénzügyintézeteknél való kezelését kiválóan Aranyos-
 Torda, meg Maros körben levő eklésiáink gyakorolják. Aranyos-Torda
 köri eklésiáink 37770 frt 95 kr tőkéjéből 10140 frt 79 kr van
 pénzügyintézeteknél elhelyezve.

A tőkék kamatainak felhajtását minden lehető alkalommal sür-
 gette E. K. Tanácsunk, e tekintetben javulást jelezhetünk; de mégis

Maros köri és Torda köri ekleziáink némelyikénél, Küküllő köri ekleziáinknál pedig általában tetemes kamathátralék van.

A kölcsön gabona magtárak átlaga jelentékenyül gyarapodott ugyan, azonban a tőke szaporítás e kiváló eszközét ekleziáink még nem karolták fel annak jelentőségéhez képest. Kiválóbban műveli ez ágat Háromszék körünk 8445 vékéval 4327 frt magtári pénzzel s Kereszturkőr 8347 vékéval és 957 frt magtári pénzzel, Udvarhely kör 6146 vékéval és 1278 frt magtári pénzzel míg ellenben Küküllő körünkben csak két ekleziának van kölcsön magtára 390 véka csekély gabonával.

Összes ekleziáink fekvő birtokának átlaga csak annyiban apadt, hogy egyetlen esetben kéretett és engedélyezettett 1½ hold fekvőség eladása, ellenben több ekleziánk vásárolt kevés fekvő birtokot, például vargyasi 1100 frt, nyomáti 2400 frt árut, mások kevesebbet.

Egyesek e 6 körben 825 forint ajándékkal fejezték ki buzgóságukat.

Felhasználja az E. K. Tanács ez alkalmat budapesti ekleziánk viszonyait a főtisztelendő püspök ur által f. évi márczius 29-én tartott vizsgálatról szerkesztett jegyzőkönyv nyomán a mélt. és főtisztelendő zsinati főtanács becses tudomására hozni:

A lelkek száma az 1886. év végén 516 volt tehát 146-tal több, mint az 1884. év végén.

Általános alapja az 1886. év végén 21737 frt volt, két év alatt 5529 frt 85 krral gyarapodott; állandó kepe alapja 5665; egy alapítvány 224 frt 56 kr, összes pénzbeli vagyón 27624 frt 63 kr, az ingóságok értéke 1478 frt 30 kr.

Az előadottakat tartja E. K. Tanácsunk a zajtalan, bár lassu, de tényleges haladás bizonyítékainak.

Azon kérésünket, hogy Brassóban Kilyeni Endre a fia papi szolgálatot tehessen, vallás- és közoktatási minister ő nagyméltósága tagadólag intézvén el E. K. Tanácsunk 211—1886. szám alatt tudomásul vette brassói ekleziánk végleges szervezkedését és bölöni ekleziánkhoz való csatlakozását.

Több új eklezia alakulása tüzetesen tárgya lesz a zsinati főtanács munkálkodásának.

Fogarason és vidékén lakó hitfeleink a folyó évi pünköst-másodnapján tartottak rendes isteni tiszteletet urvacSORAOSZTÁSSAL: a mit az E. K. Tanács 86—1887. szám alatt örvendetes tudomásul veVÉN, utasította hIVEINKET, hogy véglegesen szervezkEDJENEK s azt terjeszszék fel; ez ügy még tárgyalás alatt állván, tüzetes felterjesztés tárgya nem lehet.

A szanaszét alakuló ekleziák tanubizonyosságai egyfelől unitárius hIVEINKBEN levő hit, és az unitárius eszméhez való meggyőződés nyilvánulásának, s ez eszme megannyi őrszemeinek tekintjük; óhajtásunk, hogy az evangelium szerinti mustár magvak legyenek.

Ekleziáink és belső embereink viszonya csendes volt. László Domokoson az E. Főtanács elmozdító végzését végrehajtottuk, em-

litett szerencsétlen elhalálozottat, halálos betegségében magát és árva családját 20 frt alkalmi segélyben rézsesítettük a B. Baldácsy-féle tartalékalapunkból.

Egy papunk ellen polgári törvényszéki után bünvádi eljárás indittatván, a kereset tartamára a papi szolgálattételtől 212—1886. szám alatt eltiltottuk; azonban a törvényszék által teljesen ártatlannak nyilvánítottatván, 42—1887. szám alatt eltiltó végzésünket hatályon kívül helyeztük; egy másik papunk iránti fegyelmi eljárásra megyei közigazgatási hatóság által hivatván fel, az ügyet megvizsgáltuk s papunkat ártatlannak találtuk s arról az átiró hatóságot 179—1887. k. i. szám alatt értesítettük; egyik pap afia ellenében kénytelen volt E. K. Tanács közigazgatási uton vizsgálatot és kihallgatást rendelni el, melynek nyomán ez afiát dorgálásban részesítettük.

Hazai kormányunkkal való érintkezésünk mindenekben szabályos volt; s a kormány kivált közoktatási minister ő nagyméltósága részéről szíves jóindulatot tapasztaltunk. Felterjesztésünkre H.-Szentmártoni ekkleziánk részére 42153—1886. szám alatt országos kéregethetés engedélyeztetett.

Igazságszolgáltatási uton az a kérdés vettetett fel, hogy egyházi törvényszékeink nem illetékesek a hajdani Erdélyrészen kívül lakó unitáriusok válópereinek ellátására. Ez ügy törvényszéki levén tárgyalva, E. K. Tanácsunk abba hivatalosan be nem szólhatott, örömmel jelentheti azonban, hogy a királyi Curia 1886. évi december 23-án tartott teljes ülésében 37. számú döntvényével egyházi bíróságaink hatáskörét a Magyar Korona országaira, a törvény értelmében, elismerte és e döntvényét hivatalosan köztudomásra hozta.

Az erdélyi közművelődési egylet arról értesítvén püspökségünket, hogy kultur hivatásában a magyar egyházakkal közösen összeköttetésben kíván eljárni.

A főtisztelendő püspök ur E. K. Tanácsunk véleményét kikérvén s ez 236—1886. k. i. szám alatt véleményt mondván a főtisztelendő püspök ur megtette ajánlatait. A főtisztelendő püspök ur 9—1887. szám alatt tárgyalt jelentésében az irt egylettel való szövetkezést tanácsosnak tartván, E. K. Tanácsunk a szövetkezésre készségeit nyilvánította s a módozatok megállítására, esetleg szerződéskötésre a főtisztelendő püspök ur mellé kinevezte Kovácsi Antal, meg Benczédi Gergely afiait.

A főtisztelendő püspök ur 135—1887. k. i. szám alatt tárgyalt jelentésében előadta, miszerint vallásközönségünk részéről 5900 frt építkezésekre befektetendő tőkének és 5%-os kamatainak biztosítását s azonkívül 1450 frt évi járandóság biztosítását kérte; ez ajánlat szerint 14 ekkleziánk lett volna érdekelve. Az irt egylet azonban csak három ekkleziánkat a szindit, komjászegit, meg sárdit tartotta megállított culturvonalai nyomán építkezésben segedelmezni; e mellett szindi, meg komjászegi tanítókat 50—50 frt évi segélyben részesített.

Beterjesztette a főtisztelendő püspök ur az irt egylet működésének elveit magában foglaló memorandumot.

E. K. Tanácsunk azon az okon, mert csak 3 ekkleziánkban általunk végrehajtandó építkezésre 1500 frt általunk befektetendő tőke biztosítását ajánlotta az egylet igazgató válaszmánya, s két paptanítónknak összesen 100 forinttal való segélyezését; de különösen azért, mert az egylet megállított működési elve s különösen az elfogadott megállapodás szerint a szövetezés oly feltételekhez lenne kötve, melyeket nem lehet elfogadni; kijelentette átiratilag 135—1887. k. i. szám alatt, miszerint az irt egylettel nem fog szövetkezni ez alapon.

Angolhoni afaival való érintkezésünk szívélyes és gyakori; Csifó Salamon papnövendékünket készséggel fogadták s részletetik segedelemben s a főtisztelendő püspök urhoz intézett levél szerint vele teljesen meg vannak elégedve.

Amerikai atyánkfiaival való viszonyunk szünetelvén, jelenteni valónk nincs.

Nyugdíjintézetünk számadása és költségelőirányzata a Mlgs. és Főtisztelendő Zsinati Főtanács tárgysorozatában van.

Ez intézetünk életbelépte óta meghalt három nyugalmazott papunk, Vitális Mihály, Hadnagy Pál és Péterfi Sándor; nyugalmazott papnék Inczeffi Dénesné, meg Szentmártoni Kálmánné férjhezmenetelelők következtében a nyugdíj élvezetétől megszűntek.

A mult Főtanács óta az E. K. Tanács a folyó évre megállított 150 frt nyugdíj egység szerint felvette nyugalmazott pap Farkas József és mester Tóth Ferencz fiait, meg szőkefalvi pap néhai Kabos Mihály és Péterfi Sándor özvegyeit.

Hogy a pénztárkezelés sok elszámolásokkal ne terhelte s különösen azért, hogy az illetők nyugdíjintézetünk iránti köteleességük teljesítését ne halogassák; meghatározta az E. K. Tanács, hogy nyugdíjra való felvételre még ajánlatba sem hoz olyant, a ki a nyugdíj iránt való tartozásait teljesen nem törlesztette.

Iskoláinkról szóló jelentések a Zsinati főtanácsnak tárgysorozatában levén, azokról e tárgyalás rendén értesüla Zsinati Főtanács.

Kolozsvári, meg kereszturi iskolánkban a kormányi főfelügyelet gyakorlása czéljából kormányilag kinevezett tankerületi főigazgató urak irt iskoláinkat meglátogatták, a felterjesztett jelentések szerint azokat a törvénynek megfelelő állapotban találták, sőt a Szeben tankerületi főigazgató felterjesztésére kereszturi középiskolánk közeléből a városi vágóhid eltávolítottat.

Az érettségi vizsgára kormányképviselőül ez évben is dr. Berde Áron egyetemi tanár ó nagysága neveztetett ki. A főtisztelendő püspök urnak, mint a vizsgáló bizottmány elnökének, az E. K. Tanács által kiküldve, a beadott s 99—1887. t. ü. szám alatt tárgyalt jelentése szerint az érettségi vizsgára állott 28 növendék közül érettnak nyilvánítottatott 21, négy tanuló egyes tantárgyból elégtelen osztályzatot kapván, pótvizsgára útasítottak, 3 pedig egy évre visszavetett.

A f. évi szept. 10 én tartandó pótvizsgákra kormányképviselőül is dr. Berde Áron ő nagysága neveztetett ki.

Dr. Gálfi Endre afia iskolai kórházunk mellett viselt orvosi állomásáról lemondván, az E. K. Tanács 160—1886. t. ü. szám alatt kórházi orvossá felvette dr. Bartók István afiát, a ki 205—1886. szám alatt tárgyalt nyilatkozata szerint elfogadván e tisztet, eléggé nem méltányolható buzgalommal teljesíti.

Gálfi Endre afia irányában az E. K. Tanács a maga méltányoló elismerését a hosszas, sikeres szolgálatokért kifejezte.

Kiváló jelenség gyanánt jelentheti E. K. Tanácsunk, hogy válás- és közoktatási miniszter ő nagyméltósága Rafaj Domokos afia részére Segesvárt az állami elemi iskolában a vallásitanításért évi 120 frt tiszteletdíjt méltóztatott utalványozni.

Pénzügyeink kezelése szokott módon folyt. Sikerült egy év alatt jelentékeny összeget helyezni el jelzőlogilag biztosított kölcsönadással 29,000 és 12,000 frt.

Lukácsfalvi birtokunkhoz tartozó terjedelmes erdőnket s magát az egész birtokot felmértük, az üzemtervnek az erdőtörvény értelmében való megkészítését nem eszközözhettük, mert arra nem találunk ahhoz értő embert.

Ladamosi birtokunk tagosítását szükségesnek vélvén E. K. Tanácsunk, a tagosítás végrehajtására adminisztrátor afiát felhatalmazta.

E birtokunk állogat kevés fekvőség vásárlásával gyarapítottuk.

KOVÁCSI ANTAL,
közigazg. jegyző.

ELINTÉZETT ÜGYEK.

1. A dévai leányegyház 1886. oct. 17-én történt megalakulását és szervezkedését a zsinati főtanács örvendetes tudomásul vette és mivel az alakult leányegyház és a kolozsvári anya-ekklézsia közt egyenes könnyű vasuti összeköttetés van, (7. sz. a.) a dévai leányekkléziát a kolozsvári anyaekkléziához tartozónak nyilvánította. Hasonlóan megerősítette a zsinati főtanács (8. sz. a.) a kovásznajnafalvi leányegyház megalakulását és azt a laborfalvi anya-ekkléziához tartozandónak mondotta ki. Az Orosházán alakult leányegyház meg (9. sz. a.) a budapesti anya-ekkléziához csatoltatott, annak közvetlen adminisztrációja hódmezővásárhelyi pap afiára bízván.

2. Felügyelőgondnokokká választottak: a Háromszékkörben: Nagy-Borosnyói Konecz György; Udvarhelykörben a lemondott Raffaj Károly helyébe Pálffy Ferencz, Sz.-Udvarhelyt lakó ügyvéd; Felsőfejékkörben: Dr. Hajós Béla orvos és Tibáld Mihály kir. járásbíró; nevezettek megválasztását a zsinati Főtanács megerősítette, utasítván az eskünek a szokott módon való letételére.

A Kolozsdoboka-körben is egy felügyelő-gondnoki állomás ürese-

désben levén, ezt a fennálló szabályok szerint maga a Főtanács töltötte be, megválasztván arra Gotthárd Sándor szováthi birtokost.

3. Kisgyörgy Sándor kénosi lelkésznek udvarhelykői és Kiss Sándor laborfalvi lelkésznek háromszékkői jegyzőkké történt választása megerősített, de hibáztatta a Főtanács, hogy Kisgyörgy Sándort az Udvarhelykör hivatalára megválasztása után azonnal feleskette, nem várva be a megerősítést.

4. Kozma Ferencz kolozsmegyei tanfelügyelő a székelykereszturi iskola felügyelő-gondnoki állásáról lemondván azon az okon, mert hivatalánál fogva mindig Kolozsvárt kell laknia s e miatt gondnoki tisztét nem teljesítheti: a Zs. Főtanács helyébe Berde Mózeszt választotta meg, nevezett afia azonban nem fogadhatván el e tisztet, székely-kereszturi iskolánknál ez isk. felügyelői állás most betöltetlen hagyatott, abban a reményben, hogy Berde Mózes afia eddig is tapasztalt figyelmét és buzgóságát ez iskolától meg nem vonja.

5. A jogügyi bizottságba a püspök előterjesztésére beválasztottak: Dr. Árkosi Gyula és dr. Ferencz Ákos; a nevelésügyi bizottságba: Kozma Ferencz afiai.

6. Iskola-igazgatóknak 2 évre megválasztottak Kolozsvárra: Kovács János, Székely-Kereszturra: Sándor János tanár afiai.

7. Közpénztárnoknak újabbi 5 évre megválasztott Benczédi Gergely; számvevőségi elnöknek Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő afiai.

8. A Zsinati Főtanács örvendetes tudomásul vette az E. K. Tanácsnak azt a jelentését, mely szerint Peille István kolozsvári polgár és neje Rauch Katalin kolozsvári főiskolánknban tanult és elhalt István fiok emlékére 3000 frt alapítványt tettek s meghatározta, hogy az alapítvány az alapító levél értelmében kezeltessek.

9. Árkosi Dénes ravai lelkésznek a papi hivatalról való lemondását a zsinati Főtanács elfogadta, kifejezvéen hosszason és nagy buzgósággal folytatott papi hivataloskodásáért méltányol elismerését. Dr. Barabás Abel abrudbányai lelkész a közoktatási minister által a temesvári főreáliskolához tanárnak neveztetvén ki, nevezett afia kérésére őt a zs. Főtanács papi jellegének megtartása mellett, a papi tényleges hivatal alól felmentette.

10. Benczédi Gergely közpénztárnoknak 1886. évről betérjesztett számadását a Főtanácsból kiküldött bizottság mindenkben helyesnek találván, a számadás pontos voltának elismerése mellett a Zs. Főtanács a közpénztárnokot az 1886. évi számadás terhe alól ff. feloldotta, valamint a sz.-kereszturi isk. pénztárnokát, Gombos Sámuel és a tordai isk. pénztárnokát, Varga Dénest is ugyanaz évi számadás felelőssége alól ff.

11. Jánosi Gerő nyugdíjintézeti pénztárnok 1886. évi számadás terhe alól ff. feloldoztatott.

12. A belső emberek nyugdíjegysége a jövő évre is 150 frtban állittatott meg. Az E. K. Tanács utasítva lett, hogy az 1886. évi Főtanácsban engedélyezett moratorium lejártával a hátralékok behajtására a kellő intézkedéseket tegye meg.

13. A zsinati Főtanács elfogadta az E. K. Tanácsnak azt a

felterjesztését, hogy a kolozsvári főiskolánk mellett püspöki és tanári szállásul használt telek a collegium szük volta miatt f. évi oct. 1-től kezdve végleg csatoltassék az iskolához, miről az E. Főtanács már 58—1885. sz. a. határozott volt. A Főtanács a csatolás keresztülvitelét az E. K. Tanácsra bizta.

14. A boldogemlékü Baldácsy Antal alapítványából rendelkezés alá jött 2500 frtnak felosztására a megállított szabályzat alapján a következő zsinat-bizottsági javaslat fogadtatott el:

A Baldácsy házi alapnak 6%	150	frt
A közalapnak tartozó adósság	102	„ 37 kr
A főt. püspök urnak.	561	„ 91 „
Szegény és alapuló ekkláknak	561	„ 91 „
Belső embereknek.	561	„ 91 „
Özvegyeknek és árváknak . . .	561	„ 91 „

15. Az 1887. évre kiutalt 5000 frt államsegély rendeltetése szerint egyházi czélokra kiosztatott.

16. A Dávid Ferencz-alapból az 1887. évre rendelkezés alá jött 728 frt 72 krból a korábbi főtanácsai megállapodásokhoz képest adatott:

Az alap további növelésére	228	frt 72 kr.
Irodalmi czélra	100	„ — „
A sz.-kereszturi új tanári állomás költségeire	200	„ -- „

a fenmaradó összeg papoknak és tanítóknak osztatott ki.

17. A zsinati főtanács elfogadta az E. K. Tanácsnak azt az ajánlatát, hogy a „Dávid Ferencz emléke“ cz. mű érdemes írójától, Jakab Elektől a műből fenmaradt 393 példány 600 frtéért vétessék át, tekintettel az írónak egyházunk iránt szerzett nagy érdemére és arra a czélra, hogy hiveink e munkát olcsóbb áron szerezhessék meg. A 600 frt a Dávid F. alapnak részint irodalmi czélokra irányzott jöv.delméből, részint annak külön tőkésítésre gyűjtött pénzéből határozatott fedeztetni.

18. A főt. püspök úr indítványát a Baldácsy-alapítványnak az ekkléziákat illetőleg czélszerűbb felhasználására nézve, mint hogy az indítvány sokkal fontosabbnak találtatott, mintsem azt oly rövid idő alatt tárgyalni lehetett volna, a Főtanács ezuttal mellőzni határozta.

19. A népiskolákra nézve lelkész affainak, a presbyteriumok és iskolaszékeknek meghagyatni határozatott, hogy a népiskolákra vonatkozó törvényt legszigorubbán alkalmazzák.

20. Tanár affainak mindhárom tanodánál 50—50 frt drágasági pótlék utalványoztatott az 1888-ik polgári czstendőre.

21. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minister f. évi 18,186. sz. a. a jövő 1887/8. tanévre 3800 frt segélyt utalván, az E. K. Tanács ennek felhasználására javaslatot nyujtott be, mely szerint:

A meglevő tanárok fizetéséhez pótléklul fordittatnék	900	frt.
Két új tanári szék felállítására	2300	„

Az egészségtan tanárának . . . . . 300 frt.
 Dologi kiadásokra . . . . . 300 „

A zsinati főtanács az E. K. Tanács ajánlatát azzal a módosítással fogadta el, hogy a két új tanári szék, tekintettel a segély időleges jellegére s másfelől a megfelelő egyének hiányára, most ne töltsék be, hanem csak helyettes tanárok alkalmaztassanak az illető tanszékekre.

22. Székelykereszturi iskolánkra nézve a közoktatási miniszter kétszer tevén megintést a rendes tanárok elégtelen száma miatt, a zsinati főtanács az E. K. Tanács ajánlatára meghatározta egy ötödik tanári állomás aláírások utján való felállítását.

Mindjárt a zsinaton aláírtak: Berde Mózes nagybirtokos 500 frt, id. Daniel Gábor főgondnok 200 frt, Ferencz József püspök 100 frt, dr. Hajós Béla felügy. gondnok 100 frt, Szentkirályi Arpád orsz. képviselő 100 frt, Benczédi Gergely kolozsv. tanár 50 frt, Gyulai László kolozsv. pénzt. ellenőr 50 frt, Rend Dénes adóf. számtiszt 20 frt, Szél Géza sz.-kereszturi kereskedő 20 frt, Mikó Imre kolozsv. t. sz. bíró 50 frt, Sándor János kereszturi ig. tanár 50 frt, Péterfi Dénes kolozsv. pap és tanár 25 frt.

Kézpénzt adakoztak: Albert Dénes ladamosi bérlő 50 frt, Gál Jenő orsz. képviselő 15 frt, Tóth Olivér tordavárosi jegyző és neje Zsigmond Gizella 20 frt, Derzsi Károly budapesti lelkész 25 frt.

A zsinati főtanács az E. K. Tanácsot (50. sz. a.) megbizta, hogy a kötelezvényeket vétesse f. évi jul. 1-től kezdődő 6% kamatozással pénztári kezelés alá és az aláírások folytatására tegeyen intézkedést.

23. A Székely-Kereszturon felállított 5-dik tanári állomásra a zsinati főtanács Péterfi Lajos kitünően végzett tanárjelöltet választotta meg.

A jelen zsinati főtanács még ezeken kívül több ügyet tárgyalt le, összesen 69. sz. a. Azonban a tárgysorozatot még sem merithette ki egészen, mert néhány ügy s azok közt két oly fontos törvényjavaslat, mint a belső emberek választásáról és a belső emberek felelősségéről szóló, elintézetlen maradt. És itt már nem tagadhatunk meg magunktól zsinattartásunkra nézve egy pár észrevételt. A ki egy pár zsinaton jelen volt és zsinataink menetét és tárgyalásait figyelemmel kísérte, lehetetlen volt észre nem vennie, hogy a zsinatra szánt három naphól alig ha felényi idő jut a tulajdonképpeni tárgyalásokra. S így természetesen nem lehet csodálni, hogyha oly ügyek, melyek hosszabb és részletesebb tárgyalást igényelnek, nem láttathatnak el.

De éppen ez a tapasztalat arra az egyenes következtetésre vezet, hogy zsinataink berendezése a jelenlegi formában nem kielégítő, mert törvényhozó testületünk épp legfőbb elhivatásában, törvényhozói működésében van általa korlátozva. Ezért mi annak a nézetnek vagyunk bátrak kifejezést adni, hogy vagy vissza kell térni a régi rendszerhez s a zsinatokat több napig tartani, vagy pe-

dig oly intézkedéssel oldani meg a kérdést, hogy az egyházi szertartások végeztessenek az első nap, a másik két nap pedig fordítottassék egészen tárgyalásokra. Az elsőnek úgy hisszük, érthető okoknál fogva, kevés pártolója akad, de a második annál inkább valósítható, mert a zsinatokon gyakoroltatni szokott egyházi szertartásokat igen jól be lehet egy napra osztani. Ha napirendre kerül a kérdés, részletesebben is hozzá szólunk.

Most pedig a zsinat tárgyalásainak ismertetését annak a kimerítésével zárjuk be, a mi a zsinatnak csakugyan kiemelkedő, nemes és nagy ténye volt: *a székelykereszturi iskola ügyének lelkes felkarolása*, miben az előrelátás, bölcsesség és hagyományos hitbuzgóság, mint már számtalanszor, fényesen bizonyította meg magát.

A zsinat szertartásos részét más helyt találja az olvasó ismergetve.

Sz.

A KIRÁLYLÁTOGATÁS EMLÉKE.*)

Méltóságos és Főtisztelendő Egyházi Képviselő Tanács!

Dicsőségesen uralkodó cs. és apostoli Királyunk, *I. Ferencz József* Ő Felségének f. évi szept. 22-től 24-ig városunkat, Kolozsvárt szerencsétető legmagasabb látogatása alkalmából, vallásközönségünk részéről tett hódolati tisztelgés, valamint kolozsvári főtanodánknak ugyanezen alkalomból Ő Felsége által történt legkegyesebb meglátogatása oly események egyházi életünkben, a melyek önmagukban is, valamint nagyságuknál egy ritkaságuknál fogva is helyet követelnek évkönyveinkben. De e mellett oly szép és megragadó mozzanatokban gazdag mindkét történeti tény, hogy azokat a lehető hűen megőrizni és utódaink számára is megörökíteni önmagunk és egyházunk iránti elmulaszthatatlan kötelesség.

E meggyőződéstől indítatva, megkísérlem azokat e jelentésem rendjén leírni. S ha tán előadásomban a szokottnál bővebb leszek, ha apróbb részletekre is kiterjeszkedem, mentsen ki a tárgy nagy jelentősége mely ellenállhatatlanul magával ragad s az a tudat, hogy mintegy festményen néha a legkisebb vonások domborítják ki a képet, úgy a leírásoknál is nem egyszer a legaprólékosabb dolgok is nagy jelentőséggel bírnak.

A Király Ő Felségének Kolozsvárt szerencsétető legmagasabb látogatása iránti elhatározása f. évi szept. 4-ikén Dicsőszentmártoni ekklézsiánkban tartott zsinati főtanácsunk előtt is már tudva levén,

---

*) A király látogatásáról egyházunkra vonatkozólag, nem adhatnánk jobb értesítést, mint ha közöljük Főt. Ferencz József püspök urnak e legmagasabb látogatásról az E. K. Tanácshoz 461—1887. U. P. számmal e czim alatt tett jelentését: „*I. Ferencz József* ő cs. és ap. Királyi Felségének az Unitárius vallásközönség részéről Kolozsvárt, 1887. évi szept. 23-án bemutatott hódolatáról és a kolozsvári unitárius főtanodának Ő Felsége által 1887. évi szept. 24-én történt legmagasabb meglátogatásáról az unitáriusok Egyházi Képviselő Tanácsához tett jelentés. Irta Ferencz József unitárius püspök, Fir. tanácsos.“ Mely érdekesen irt jelentést egész terjedelmében közölve, úgy hisszük, olvasóink örömmel fogják venni úgy is, mint kedves olvasmányt a jelenre, és úgy is, mint ez emlékezetes látogatásnak okmányát a jövőre.